

Урядова читацька добірка: улюблені книжки українських міністрів

23.4.2026 - | Ministerstvo kultury ta informpolityky

23 квітня світ відзначає Всесвітній день книги та авторського права. День авторів, видавців і книголюбів. Що читають у Кабінеті Міністрів України? Зібрали для вас читацькі рекомендації урядовців. Нотуйте.

Прем'єр-міністерка України **Юлія Свириденко** порадила до прочитання книгу про те, як суспільство може використати освіту та технології, щоб забезпечити стійке економічне зростання і знизити нерівність — «Перегони між освітою і технологіями» Клаудії Голдінг, Лоуренса Каца (Наш формат, 2025).

«Книга «Перегони між освітою і технологіями» переконливо ілюструє, чому саме освіта є рушієм національного розвитку і основою сильної економіки. Для України, яка сьогодні бореться за існування і водночас прагне будувати економіку майбутнього, це важлива розмова — про роль людського капіталу, сучасних знань і рівного доступу до можливостей для всіх людей. Співавторкою книги є професорка Гарвардського університету Клаудія Голдін — лауреатка Нобелівської премії за дослідження ролі жінок на ринку праці. Приємна розумна книга, яка розширює світогляд», — прокоментувала вона.

Детальніше про книгу «Перегони між освітою і технологіями» Клаудії Голдінг, Лоуренса Каца

Перший віцепрем'єр-міністр — Міністр енергетики України **Денис Шмигаль** порекомендував книгу «Щоденники воєнного часу. 1939–1945». Астрід Ліндгрєн (РМ, 2026).

«Книга “Щоденники воєнного часу. 1939–1945” Астрід Ліндгрєн детально зображує реалії Другої світової. Щиро й по-справжньому, а не так, як намагалася всім нав'язати радянщина. Під однією обкладинкою зібрані 17 щоденників Ліндгрєн, які вона написала ще до того, як стала відомою письменницею. Щоденники оприлюднили лише у 2015 році. Книгу одразу ж заборонили в росії, адже вона гостро викриває їхню брехню та злочини. Те, про що пише авторка, гучно перекликається з нашим сьогоднішнім. Український читач, на жаль, знайде тут чимало паралелей: і про блекаут, і про укриття, і про хоробрий опір. Це складна й водночас важлива книга про зміни в усвідомленні війни та життя звичайних людей, які прагнуть миру».

Детальніше про книгу «Щоденники воєнного часу. 1939–1945». Астрід Ліндгрєн

Віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики України – Міністерка культури України **Тетяна Бережна** рекомендує книгу «Карпати. Коротка історія мандрів» Ірини Пустиннікової (Локальна історія, 2024), яка поєднує мандрівки з історичним контекстом й допомагає глибше відчувати простір і культуру країни.

«Для мене немає кращого відпочинку, ніж мандрівки в Карпатах. Після складного підйому розбити намет на полонині Кострич і дивитися на зоряне небо, вибігти на Пікуй і заварити на вершині ароматну фільтр-каву, спуститися на лижах із Драгобрата, пройти Горганам і ловити поглядом Хом'як і Синяк. А після довгого дня — смакувати деруни з бринзою і відчувати просту, але справжню радість. Після таких подорожей з'являється потреба

пізнавати Карпати глибше. Ця книга відкриває глибину місць, розповідає історії, додає контекст. І робить знайомі маршрути ще більш захопливими», – розповідає Бережна.

Детальніше про книгу «Карпати. Коротка історія мандрів» Ірини Пустиннікової

Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, торговий представник України **Тарас Качка** зазначив: «*“Розсіяне засіяне” (I lost my library, 2025) – це книга про програму для українських художниць та художників, які залишилися в Україні або були вимушені виїхати через війну. Вона об'єднує різні досвіди у спільних мистецьких роботах, спрямованих на переосмислення зв'язків у спільноті, теми міграції на різних її рівнях і формах та підтримку діалогу в українському мистецькому середовищі.*

Сенсово це видання дуже точно відображає нинішню реальність: українці сьогодні – це спільнота людей, які залишаються пов'язаними між собою, незалежно від місця перебування. Водночас для багатьох перебування за кордоном є вимушеним. Попри це, всі українці залишаються невід'ємною частиною суспільства – через зв'язок із домом, підтримку країни та плекання власної ідентичності.

“Розсіяне засіяне” показує цей досвід без романтизації, як складний і часто болісний, але такий, що не розриває зв'язку з Україною. Воно демонструє, що навіть у ситуації роз'єднаності можливе нове “засівання” – нових сенсів, нових зв'язків і нової якості взаємин. Сьогодні особливо важливо зберігати цей зв'язок і спрямовувати на підтримку України».

Детальніше про книгу «Розсіяне засіяне»

Міністр оборони України **Михайло Федоров** радить історичну працю Ярослава Грицака «Подолати минуле (Портал, 2024). Глобальна історія України»: *«Мені сподобалась думка, що під час війни найкраще вивчати історію. Вивчення нашого минулого, розуміння проблеми з різних точок зору дає впевненість і допомагає бачити ситуацію комплексно. Дуже раджу книгу Ярослава Грицака, щоб краще знати минуле й розуміти, як формувати майбутнє».*

Детальніше про книгу Ярослава Грицака «Подолати минуле»

Міністр молоді та спорту України **Матвій Бідний** пропонує до уваги роман Івана Багряного «Сад Гетсиманський» (виходив у багатьох українських видавництвах): *«Це сильний і болісний роман про людську гідність, свободу та внутрішню незламність. Через історію головного героя твір показує, що навіть у нелюдських обставинах людина може зберегти себе, свої цінності й віру. Для мене це книжка про силу духу, яка особливо глибоко читається сьогодні».*

Детальніше про книгу Івана Багряного «Сад Гетсиманський»

Міністр освіти і науки України **Оксен Лісовий** звертає увагу на сучасний нон-фікшн про вплив технологій на освіту — «Тривожне покоління» (Vivat, 2025): *«Це напрацювання Джонатана Гайдта дало мені ширший набір аргументів на користь переосмислення підходів до освіти під впливом технологічного розвитку людства. На жаль, ми не живемо у світі, де Піфагор може накреслити числа на піску і тим самим захопати учнів в науку. Навіть найталановитіший учитель відчуває вплив технологій на дітей, мусить враховувати цей вплив і навчитись використовувати технології для розвитку учнів».*

Детальніше про книгу «Тривожне покоління» Джонатана Гайдта

Міністр охорони здоров'я України **Віктор Ляшко** рекомендує науково-фантастичний трилер

українського письменника Макса Кідрука з циклу «Нові темні віки» (Бородатий тамарин, 2026): *«У нашій родині головний читач — дружина. Саме від неї я часто дізнаюся про нові книги. Так було і з “Колонією” Макса Кідрука. Обсяг книги спершу трохи відлякував через щільний робочий графік. Але коли я перегорнув останню сторінку, сумнівів не лишилося: воно того варте. “Колонія” — науково-фантастичний трилер, який читається на одному диханні. Це історія про дуже реальні виклики: відповідальне використання антибіотиків, ризики неконтрольованої генної інженерії, наслідки кліматичних змін. Читаєш і розумієш, наскільки фантастика може бути близькою до реальності, коли бракує критичного мислення. Книга, яка тримає увагу і водночас змушує думати. Щиро рекомендую. А я вже чекаю своєї черги на продовження — “Колапс”. Дружина, звісно, отримала його першою».*

Детальніше про книгу Макса Кідрука з циклу «Нові темні віки»

Міністерка у справах ветеранів України **Наталія Калмикова** радить книгу Артура Дроня *“Гемінгвей нічого не знає”* (ВСЛ, 2025).

«Це не просто художня проза про війну, а чесне свідчення юного захисника, який пройшов її. Це збірка текстів, народжених безпосередньо на фронті, де немає вигаданих сюжетів чи стилізацій — лише досвід. Артур фіксує повсякденність війни без пафосу: побут, мовчання між побратимами, випадкові розмови, внутрішні сумніви й пошук сенсу серед хаосу. Але що важливо, що в книзі центральною є людина — жива, вразлива, іноді зламана, але гідна. Водночас, для нас цивільних, книга є важливою для розуміння досвіду українських ветеранів і ветеранок. Вона допомагає відчувати й усвідомити, ким є ті, хто захищає країну, і що насправді стоїть за їх досвідом».

Детальніше про книгу Артура Дроня «Гемінгвей нічого не знає»

Міністр соціальної політики, сім'ї та єдності України **Денис Улютін** пропонує прочитати книгу *«Розділена династія»* Фабіана Бауманна (Локальна історія, 2025): *«Захопливо написана історія, в основі якої лежать архівні джерела: мемуари, щоденники, листування нащадків двох протилежних національних гілок: української і російської. У книзі показано, як революції, війни, зміна імперій і режимів безпосередньо впливали на родинні зв'язки, світогляди і вибір ідентичності окремих людей. Важлива й актуальна праця в час, коли українське суспільство знову переглядає свою історію, роль імперського спадку та національні цінності».*

Купити книгу «Розділена династія. Родинна історія російського й українського націоналізмів» Фабіана Бауманна

Голова Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, бригадний генерал, доктор технічних наук, професор **Олександр Потій** акцентує на управлінській класиці Пітера Сенджі *«П'ята дисципліна. Майстерність та практика зростання організації»* (Лабораторія, 2025).

«У сучасному вимірі війни та захисту критичної інфраструктури технологічна перевага визначається не лише кількістю систем РЕБ чи дронів. Це про швидкість, з якою державна машина та Сили безпеки і оборони здатні адаптуватися до викликів. Сьогодні ми активно впроваджуємо сучасні управлінські підходи, зокрема систему цілепокладання OKR (Objectives and Key Results). Але будь-який фреймворк без правильного фундаменту перетворюється на карго-культ. Саме тому я раджу поглянути на “П'яту дисципліну” Пітера Сенджі.

Ця книга — інструкція з розбудови організацій, здатних еволюціонувати в умовах жорсткої невизначеності. Ворог діє за лекалами управління на основі страху. Наша асиметрична

відповідь — це довіра та колективний інтелект команд, які розуміють своє місце у великій архітектурі безпеки, а не просто виконують накази.

Що маємо взяти на озброєння з цієї книги при побудові цілей:

- **Системне мислення замість сліпої гонитви за метриками.** Закони Сенджі попереджають: вузька фокусна оптимізація створює проблеми в майбутньому. Якщо ключові результати (Key Results) встановлені без розуміння впливу на всю екосистему, вони породять нові вразливості. Захист національного кіберпростору вимагає цілісного бачення, а не точкового закриття показників.
- **Спільна візія як справжній Objective.** Статус керівника не робить його бачення автоматично метою для всієї служби. Цілі працюють лише тоді, коли кожен фахівець на кіберфронті чи в інженерному підрозділі щиро поділяє кінцеву мету: технологічну перемогу України. Мета — це не спущена згори директива, це об'єднавчий вектор.
- **Тиск породжує протидію системи.** Спроба досягти амбітних цілей через короткострокове “закручування гайок” дає ілюзію швидкого результату, але виснажує команду. Справжнє лідерство — це усувати інституційні перешкоди та працювати з першопричинами криз, а не вимагати неможливого заради красивого звіту.

Раджу до прочитання офіцерам, управлінцям державного сектору, які формують політики та впроваджують інновації, лідерам defense-tech команд та всім, хто працює на перетині технологій і національної безпеки.

Наша здатність масштабувати правильні рішення та навчатися швидше за ворога — це стратегічна зброя, яку неможливо ні скопіювати, ні знищити», — прокоментував він.

Детальніше про книгу Пітера Сенджі «П'ята дисципліна. Майстерність та практика зростання організації»

Такий спектр рекомендацій — від художньої літератури до аналітики — відображає різні виміри читання як інструменту розуміння сучасного світу.

Нагадаємо, 23 квітня у світі відзначають Всесвітній день книги та авторського права, започаткований ЮНЕСКО у 1995 році для популяризації читання, підтримки авторів і захисту інтелектуальної власності. Свято об'єднує письменників, видавців, бібліотекарів, перекладачів і читачів у спільному прагненні — поширювати знання та зміцнювати культурну ідентичність.

<https://mincult.gov.ua/news/uryadova-chytaczka-dobirka-ulyubleni-knyzhky-ukrayinskyh-ministriv>